

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
ĐẠI HỌC ĐÀ NẴNG

NGUYỄN THỊ BẢO NGỌC

**HOÀN THIỆN CÔNG TÁC KIỂM SOÁT CHI THƯỜNG
XUYÊN NGÂN SÁCH NHÀ NƯỚC QUA KHO BẠC NHÀ
NƯỚC HUYỆN IAGRAI, TỈNH GIA LAI**

Chuyên ngành: Tài Chính – Ngân Hàng
Mã số: 60.34.20

TÓM TẮT
LUẬN VĂN THẠC SĨ QUẢN TRỊ KINH DOANH

Đà Nẵng – Năm 2014

Công trình được hoàn thành tại
ĐẠI HỌC ĐÀ NẴNG

Người hướng dẫn khoa học: **GS. TS Trương Bá Thanh**

Phản biện 1: **TS. Hồ Hữu Tiến**

Phản biện 2: **PGS.TS. Lê Thế Giới**

Luận văn đã được bảo vệ trước Hội đồng chấm Luận văn tốt nghiệp thạc sĩ Quản trị kinh doanh họp tại Đại học Đà Nẵng vào ngày 15 tháng 06 năm 2014.

Có thể tìm hiểu luận văn tại:

- Trung tâm Thông tin - Học liệu, Đại học Đà Nẵng
- Thư viện trường Đại học Kinh tế, Đại học Đà Nẵng

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Trong những năm qua cùng với quá trình đổi mới nền kinh tế của đất nước, công tác quản lý quỹ Ngân sách Nhà nước (NSNN) đã có những đổi mới căn bản.

Bên cạnh những kết quả đạt được, trong từng khâu hoặc từng bộ phận của quy trình quản lý chi NSNN nói chung và kiểm soát chi qua KBNN nói riêng còn bộc lộ những khiếm khuyết, kém hiệu quả. Trong lĩnh vực chi thường xuyên, Kiểm toán nhà nước đã phát hiện thấy nhiều hình thức làm thất thoát, gây sai phạm khiến cho con số thất thoát NSNN cao. Kho bạc Nhà nước (KBNN) được giao nhiệm vụ kiểm soát các khoản chi NSNN nhằm đảm bảo khi xuất quỹ các khoản chi phải đủ các điều kiện chi, tiết kiệm và có hiệu quả giữ cho các chế độ về chi tiêu ngân sách không bị phá vỡ, góp phần quan trọng trong việc thực hành tiết kiệm, chống lãng phí.

Qua hơn 16 năm thực hiện công tác kiểm soát chi NSNN của hệ thống KBNN, KBNN tỉnh Gia Lai nói chung và KBNN huyện Ia Grai nói riêng đã có nhiều chuyển biến tích cực. Tuy nhiên, trong quá trình thực hiện vẫn còn tình trạng sử dụng NSNN kém hiệu quả gây lãng phí; các khoản chi thường xuyên còn vượt dự toán đầu năm nên việc bổ sung, điều chỉnh dự toán xảy ra thường xuyên dễ phát sinh những tiêu cực; cơ chế quản lý trên địa bàn đôi lúc còn bị động, thiếu kiểm soát; công tác điều hành NSNN trên địa bàn còn nhiều bất cập; năng lực kiểm soát chi NSNN qua KBNN trên địa bàn còn bộc lộ hạn chế, chưa đáp ứng được với yêu cầu nhiệm vụ. Vì vậy, tăng cường công tác kiểm soát chi thường xuyên NSNN qua KBNN là một nhiệm vụ hết sức quan trọng và cần được thực hiện một cách kịp thời, khoa học và có hệ thống.

Xuất phát từ tình hình thực tế đó, tác giả lựa chọn đề tài: ***“Hoàn thiện công tác kiểm soát chi thường xuyên Ngân sách Nhà nước qua Kho bạc Nhà nước huyện Ia Grai, tỉnh Gia Lai”*** với mong muốn đưa ra các giải pháp thiết thực nhằm nâng cao hiệu quả công tác kiểm soát chi thường xuyên NSNN trên địa bàn.

2. Mục tiêu nghiên cứu

Đề tài đi sâu vào nghiên cứu các vấn đề lý luận và nêu lên thực trạng của công tác kiểm soát chi thường xuyên NSNN của KBNN Ia Grai, trên cơ sở đó đánh giá những mặt đã làm được, những mặt còn tồn tại và tìm ra nguyên nhân của những điều tồn tại. Từ đó tìm ra những giải pháp, kiến nghị có tính thực tiễn và khoa học nhằm hoàn thiện công tác kiểm soát chi thường xuyên NSNN qua KBNN Ia Grai.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu: là công tác kiểm soát chi thường xuyên NSNN qua KBNN của KBNN Ia Grai.

Phạm vi nghiên cứu: là chi thường xuyên của NSNN tại KBNN Ia Grai.

4. Phương pháp nghiên cứu

Đề tài nghiên cứu dựa trên phương pháp luận của chủ nghĩa duy vật biện chứng và duy vật lịch sử, kết hợp với phương pháp suy luận logic phổ biến; các phương pháp điều tra phỏng vấn trực tiếp, các phương pháp tổng hợp, phân tích và thống kê so sánh.

5. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài

Đề tài hệ thống hóa và làm rõ cơ sở lý luận về kiểm soát chi thường xuyên NSNN qua KBNN; lấy số liệu thực tế tổng quát tình hình công tác kiểm soát chi thường xuyên NSNN của KBNN Ia Grai từ năm 2009-2013 để khái quát hóa tình hình thực tế công tác kiểm

soát chi thường xuyên tại đơn vị có hệ thống hơn; Phân tích, đánh giá cụ thể thực trạng công tác kiểm soát chi thường xuyên NSNN của KBNN Ia Grai. Từ đó, đưa ra các giải pháp nhằm hoàn thiện công tác kiểm soát các khoản chi thường xuyên của các đơn vị sử dụng NSNN trên địa bàn, góp phần thực hành tiết kiệm và chống lãng phí trong chi tiêu NSNN.

6. Bố cục đề tài

Ngoài phần mở đầu và phần kết luận, luận văn được kết cấu gồm 3 chương với nội dung cụ thể sau:

Chương 1. Những vấn đề lý luận cơ bản về kiểm soát chi thường xuyên NSNN qua Kho bạc Nhà nước

Chương 2. Thực trạng công tác kiểm soát chi thường xuyên NSNN qua KBNN huyện Ia Grai, tỉnh Gia Lai

Chương 3. Giải pháp hoàn thiện công tác kiểm soát chi thường xuyên NSNN qua KBNN huyện Ia Grai, tỉnh Gia Lai

7. Tổng quan tài liệu nghiên cứu

Chi ngân sách là một vấn đề hệ trọng, liên quan đến nhiều ngành, nhiều lĩnh vực nên công tác kiểm soát chi rất được chú trọng, đặc biệt là công tác kiểm soát chi thường xuyên. Do đó đã có không ít các hội thảo, đề tài nghiên cứu khoa học trong và ngoài ngành; Các luận văn, bài báo viết về công tác kiểm soát chi với nhiều góc độ khác nhau. Có thể nêu một số nghiên cứu liên quan đến lĩnh vực này như:

- *Giải pháp nâng cao hiệu quả công tác kiểm soát chi thường xuyên NSNN qua KBNN*, của tác giả Nguyễn Đình Linh số 135 (09/2013) tạp chí Quản lý Ngân quỹ quốc gia trang 18-19.

- *Kiểm soát chi thường xuyên đối với các đơn vị Sự nghiệp Công lập tự chủ tài chính*, của tác giả Th.s Nguyễn Xuân Tú và Th.s

Nguyễn Hải Yến số 134 (08/2013) tạp chí Quản lý Ngân quỹ quốc gia trang 22-25.

- *Kiểm soát chi ngân sách: Những kiến nghị*, của tác giả Lâm Hồng Cường số 129 (03/2013) tạp chí Quản lý Ngân quỹ quốc gia trang 34-36.

- *Quy trình kiểm soát chi NSNN qua KBNN*: Những đề xuất và giải pháp, của Thạc sĩ Hoàng Thị Xuân số 110 (08/2011) tạp chí Quản lý Ngân quỹ quốc gia trang 14-17.

Các luận văn đề cập đến công tác kiểm soát chi thường xuyên NSNN qua KBNN như:

- *Hoàn thiện công tác kiểm soát chi thường xuyên NSNN qua KBNN Gia Lai*, luận văn Thạc sĩ kinh tế của tác giả Thân Tùng Lâm trường Đại học kinh tế Đà Nẵng (2012).

- *Hoàn thiện công tác kiểm soát chi thường xuyên qua KBNN Khánh Hòa*, luận văn thạc sĩ kinh tế của tác giả Đỗ Thị Thùy Trang (2012) trường Đại học kinh tế Đà Nẵng.

- *Hoàn thiện công tác kiểm soát chi thường xuyên NSNN qua KBNN Cẩm Lệ*, luận văn thạc sĩ của tác giả Huỳnh Bá Tường trường Đại học kinh tế Đà Nẵng (2011).

Tác giả nhận thấy rằng tất cả các công trình nghiên cứu, các bài viết trên tạp chí đã công bố nói trên là những công trình khoa học có giá trị cao về lý luận và thực tiễn. Tuy nhiên những nghiên cứu trên lại ở những thời điểm khác nhau và ở những địa bàn khác nhau. Do vậy mà đề tài tác giả chọn hiện nay không trùng với bất cứ công trình khoa học hay luận văn nào đã công bố. Các công trình nghiên cứu, các bài báo, tạp chí, tài liệu có liên quan trực tiếp hoặc gián tiếp đến đề tài được tác giả tiếp thu có chọn lọc trong quá trình thực hiện luận văn tốt nghiệp chuyên ngành Tài chính – Ngân hàng của mình.

CHƯƠNG 1

NHỮNG VẤN ĐỀ LÝ LUẬN CƠ BẢN VỀ KIỂM SOÁT CHI THƯỜNG XUYÊN NGÂN SÁCH NHÀ NƯỚC QUA KHO BẠC NHÀ NƯỚC

1.1. TỔNG QUAN VỀ NGÂN SÁCH NHÀ NƯỚC VÀ CHI NGÂN SÁCH NHÀ NƯỚC

1.1.1. Tổng quan về Ngân sách Nhà Nước

Theo Luật NSNN số 01/2002/QH11 ngày 16/12/2002, NSNN được định nghĩa như sau: "*Ngân sách Nhà nước là toàn bộ các khoản thu, chi của Nhà nước đã được cơ quan nhà nước có thẩm quyền quyết định và được thực hiện trong một năm để bảo đảm thực hiện các chức năng, nhiệm vụ của Nhà nước*".

1.1.2. Tổng quan về Chi Ngân sách Nhà Nước

a. Khái niệm chi Ngân sách Nhà nước

Chi NSNN là việc phân phối và sử dụng quỹ NSNN nhằm đảm bảo thực hiện các chức năng của Nhà nước theo những nguyên tắc nhất định.

b. Phân loại chi Ngân sách Nhà nước

- ❖ *Theo mục đích chi của NSNN*
- ❖ *Theo mục đích kinh tế - xã hội*
- ❖ *Theo tính chất sử dụng của các khoản chi:*
 - Chi đầu tư phát triển.
 - Chi thường xuyên.
 - Chi khác.

Trong đó chi thường xuyên là nhóm chi đặc biệt quan trọng, gồm rất nhiều khoản chi và bao quát nhiều lĩnh vực của đời sống kinh tế - xã hội.

c. Điều kiện chi Ngân sách Nhà nước

Các khoản chi dự định thực hiện phải có trong dự toán NSNN được giao.

Các khoản chi dự định thực hiện phải đúng chế độ, tiêu chuẩn, định mức do cấp có thẩm quyền quy định;

Đã được Thủ trưởng ĐVSDNS hoặc người được ủy quyền quyết định chi;

Có đủ hồ sơ, chứng từ thanh toán theo quy định.

1.1.3. Kiểm soát chi Ngân sách Nhà Nước

a. Khái niệm kiểm soát chi Ngân sách Nhà nước

Kiểm soát chi NSNN là quá trình các cơ quan nhà nước có thẩm quyền thực hiện thẩm định, kiểm tra, kiểm soát các khoản chi NSNN theo các chính sách, chế độ, tiêu chuẩn và định mức chi tiêu do Nhà nước quy định dựa trên cơ sở những nguyên tắc, hình thức và phương pháp quản lý tài chính trong từng thời kỳ.

Kiểm soát chi NSNN qua KBNN là việc KBNN thực hiện việc kiểm tra, kiểm soát các khoản chi NSNN theo các chính sách, chế độ, tiêu chuẩn và định mức chi tiêu do Nhà nước quy định theo những nguyên tắc, hình thức và phương pháp quản lý tài chính trong quá trình cấp phát, thanh toán và chi trả các khoản chi của NSNN.

b. Phân loại kiểm soát chi Ngân sách Nhà nước

- Kiểm soát trước khi chi
- Kiểm soát trong khi chi
- Kiểm soát sau khi chi

c. Nguyên tắc kiểm soát, thanh toán các khoản chi Ngân sách Nhà Nước qua Kho Bạc Nhà Nước

- Mọi khoản chi NSNN phải được KBNN kiểm tra, kiểm soát.

- Mọi khoản chi NSNN được hạch toán bằng đồng Việt Nam theo niên độ ngân sách, cấp ngân sách và mục lục NSNN.

- Các khoản chi sai phải được thu hồi.

1.2. CHI THƯỜNG XUYÊN NGÂN SÁCH NHÀ NƯỚC

1.2.1. Khái niệm chi thường xuyên Ngân sách Nhà nước

Chi thường xuyên NSNN là quá trình phân phối, sử dụng vốn từ quỹ NSNN để đáp ứng các nhu cầu chi gắn với việc thực hiện các nhiệm vụ thường xuyên của Nhà nước về quản lý kinh tế - xã hội.

1.2.2. Phân loại chi thường xuyên Ngân sách Nhà Nước

a. Căn cứ theo nhiệm vụ chi

b. Căn cứ theo nội dung kinh tế

- Nhóm các khoản chi cho cá nhân
- Nhóm chi về hàng hóa dịch vụ
- Nhóm chi hỗ trợ và bổ sung
- Nhóm các khoản chi khác

1.3. KIỂM SOÁT CHI THƯỜNG XUYÊN NGÂN SÁCH NHÀ NƯỚC QUA KHO BẠC NHÀ NƯỚC

1.3.1 Chức năng, nhiệm vụ và quyền hạn của KBNN

a. Chức năng của KBNN.

b. Nhiệm vụ và quyền hạn của Kho Bạc Nhà Nước

1.3.2. Khái niệm công tác kiểm soát chi thường xuyên Ngân sách Nhà nước qua Kho Bạc Nhà Nước

Công tác kiểm soát chi thường xuyên NSNN qua KBNN là quá trình KBNN thực hiện thẩm định, kiểm tra, kiểm soát các khoản chi thường xuyên NSNN của các đối tượng sử dụng NSNN, phù hợp với các chính sách, chế độ, định mức chi tiêu do nhà nước quy định, theo những nguyên tắc, hình thức và phương pháp quản lý tài chính trong quá trình cấp phát thanh toán các khoản chi thường xuyên NSNN.

Nhiệm vụ của KBNN trong công tác kiểm soát các khoản chi thường xuyên NSNN sau:

- Kiểm soát, đối chiếu các khoản chi so với dự toán NSNN.
- Kiểm tra, kiểm soát tính hợp pháp, hợp lệ của các hồ sơ, chứng từ theo quy định đối với từng khoản chi.
- Kiểm tra, kiểm soát các khoản chi, bảo đảm đúng chế độ, tiêu chuẩn, định mức chi NSNN.

1.3.3. Trách nhiệm và quyền hạn của Kho Bạc Nhà Nước trong việc quản lý, kiểm soát thanh toán các khoản chi thường xuyên Ngân sách Nhà Nước

- Kiểm soát các hồ sơ, chứng từ chi và thực hiện thanh toán kịp thời các khoản chi ngân sách đủ điều kiện thanh toán theo quy định.

- Tham gia với cơ quan tài chính, cơ quan quản lý nhà nước có thẩm quyền trong việc kiểm tra tình hình sử dụng ngân sách; xác nhận số thực chi, số tạm ứng, số dư kinh phí cuối năm ngân sách của các ĐVSDNS tại KBNN.

- KBNN có quyền tạm đình chỉ, từ chối thanh toán và thông báo bằng văn bản cho ĐVSDNS biết; đồng thời, chịu trách nhiệm về quyết định của mình.

- KBNN có trách nhiệm tạm dừng thanh toán theo yêu cầu của cơ quan tài chính (bằng văn bản) đối với các trường hợp quy định.

- Cán bộ công chức KBNN không tuân thủ thời gian quy định về kiểm soát chi hoặc cố tình gây phiền hà đối với đơn vị sử dụng NSNN thì tùy theo tính chất và mức độ vi phạm sẽ bị xử lý kỷ luật, xử phạt hành chính theo quy định của pháp luật.

1.3.4. Nội dung công tác kiểm soát chi thường xuyên Ngân sách Nhà Nước qua Kho Bạc Nhà Nước

Kiểm soát chi NSNN qua KBNN được tiến hành theo ba nội

dung cơ bản như sau:

- Kiểm soát tính hợp pháp, hợp lệ của các chứng từ chi.
- Kiểm tra các điều kiện chi theo chế độ quy định.
- Kiểm tra tồn quỹ NSNN của cấp ngân sách tương ứng với khoản chi.

Nội dung kiểm soát chi thường xuyên NSNN thể hiện qua ba giai đoạn kiểm soát: kiểm soát trước khi chi, kiểm soát trong khi chi và kiểm soát sau khi chi:

a. Kiểm soát trước khi chi

Kiểm soát trước khi chi là kiểm soát trước hồ sơ gửi tới cơ quan tài chính, KBNN khi các ĐVSDNS xin được cấp phát. Nhằm kiểm soát việc chấp hành của ĐVSDNS. Đồng thời, kiểm soát lệnh chuẩn chi của thủ trưởng đơn vị thị hưởng NSNN.

b. Kiểm soát trong khi chi

Kiểm soát trong khi chi nhằm bảo đảm các khoản chi đúng chế độ tiêu chuẩn định mức và đảm bảo kiểm tra tính hợp pháp, hợp lệ của hồ sơ thanh toán và thỏa mãn các điều kiện quy định đối với việc thực hiện chi NSNN. Công tác kiểm soát chi thường xuyên NSNN qua KBNN được thực hiện chủ yếu ở khâu kiểm soát trong khi chi bao gồm các bước cụ thể:

- Căn cứ vào dự toán được phân bổ, nhu cầu ký quỹ đã gửi KBNN và theo yêu cầu nhiệm vụ chi, đơn vị sử dụng NSNN lập giấy rút dự toán ngân sách, kèm theo hồ sơ thanh toán gửi KBNN nơi giao dịch.

- KBNN nơi giao dịch kiểm tra hồ sơ thanh toán, các điều kiện chi theo nội dung quy định và giấy rút dự toán ngân sách của thủ trưởng đơn vị sử dụng NSNN hoặc của người được ủy quyền. Nếu đủ điều kiện theo quy định thì thực hiện chi trả; Nếu các khoản chi chưa đủ điều kiện chi theo quy định, KBNN từ chối thanh toán và

thông báo cho đơn vị, cơ quan tài chính cùng cấp biết để xử lý. Thủ trưởng KBNN là người có quyền đưa ra quyết định từ chối và hoàn toàn chịu trách nhiệm về quyết định từ chối của mình.

c. Kiểm soát sau khi chi

Là giai đoạn kiểm tra việc chấp hành pháp luật NSNN trong hoạt động quản lý tài chính của đơn vị sử dụng NSNN. KBNN có trách nhiệm kiểm soát tồn quỹ tiền mặt, kiểm soát tiền gửi KBNN, kiểm soát các nguồn thu khác của đơn vị và cách đơn vị sử dụng các nguồn thu đó.

Sau khi đã thực hiện chi, đơn vị có trách nhiệm gửi đến kho bạc giấy đề nghị thanh toán, bảng kê thanh toán kèm theo các hồ sơ, chứng từ có liên quan để thanh toán số tạm ứng và làm thủ tục chuyển từ cấp tạm ứng sang cấp thanh toán. Ở đây, KBNN kiểm tra, kiểm soát báo cáo thực chi của đơn vị, nếu đủ điều kiện thì thực hiện thủ tục cấp phát thanh toán và thu hồi tạm ứng.

1.3.5. Tiêu chí đánh giá công tác kiểm soát chi thường xuyên Ngân sách Nhà Nước qua Kho Bạc Nhà Nước

a. Tiêu chí đánh giá về khối lượng công tác kiểm soát chi thường xuyên trong một thời kỳ

- Kinh phí chi thường xuyên NSNN qua KBNN
- Số lượng đơn vị giao dịch tại KBNN
- Số lượng tài khoản được mở tại KBNN

b. Tiêu chí đánh giá chất lượng công tác kiểm soát chi thường xuyên NSNN qua KBNN

- KBNN thực hiện đúng quy trình nghiệp vụ kiểm soát chi;
- Phát hiện và xử lý kịp thời những khoản chi chưa đúng hồ sơ thủ tục; sai chế độ, tiêu chuẩn, định mức của Nhà nước.

1.3.6. Sự cần thiết phải hoàn thiện kiểm soát chi thường xuyên Ngân sách Nhà nước qua Kho Bạc Nhà Nước

1.3.7. Những nhân tố ảnh hưởng đến công tác kiểm soát chi thường xuyên Ngân sách Nhà Nước qua Kho Bạc Nhà Nước

a. Dự toán Ngân sách Nhà Nước và các chính sách chế độ, tiêu chuẩn, định mức chi Ngân sách Nhà Nước

b. Ý thức chấp hành của các đơn vị sử dụng NSNN

c. Công tác tổ chức thực hiện kiểm soát chi Ngân sách Nhà Nước của Kho Bạc Nhà Nước

d. Trình độ nghiệp vụ của cán bộ làm công tác kiểm soát chi Kho Bạc Nhà Nước

đ. Cơ sở vật chất, kỹ thuật, công nghệ phục vụ kiểm soát chi Ngân sách Nhà Nước

CHƯƠNG 2

THỰC TRẠNG CÔNG TÁC KIỂM SOÁT CHI THƯỜNG XUYÊN NGÂN SÁCH NHÀ NƯỚC QUA KHO BẠC NHÀ NƯỚC HUYỆN IA GRAI, TỈNH GIA LAI

2.1. KHÁI QUÁT VỀ KHO BẠC NHÀ NƯỚC IA GRAI

2.1.1. Đặc điểm tình hình địa phương

Huyện Ia Grai được thành lập theo Nghị định số 70/CP ngày 11-11-1996 của Chính phủ, trên cơ sở chia tách từ phần đất tây nam của huyện Chư Păh: diện tích: 1122,29 km²; dân số: 82.835 người (số liệu thống kê năm 2008), trong đó đồng bào dân tộc thiểu số, chủ yếu là Jrai chiếm hơn 50%. Đơn vị hành chính cấp xã, trị trấn: 13 (1 thị trấn, 12 xã).

2.1.2. Lịch sử hình thành và phát triển KBNN Ia Grai

Ngày 01/04/1990, Hội đồng Bộ trưởng (nay là Chính phủ) ban hành quyết định số 07/HĐBT về việc thành lập hệ thống KBNN trực thuộc Bộ Tài chính. Cùng với hệ thống kho bạc cả nước, KBNN Ia Grai được thành lập và đi vào hoạt động kể từ đó.

2.1.3. Chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của Kho Bạc Nhà Nước Ia Grai

a. Vị trí, chức năng của Kho Bạc Nhà Nước Ia Grai

b. Nhiệm vụ và quyền hạn của Kho Bạc Nhà Nước Ia Grai

c. Cơ cấu tổ chức bộ máy của Kho Bạc Nhà Nước Ia Grai

Cơ cấu tổ chức của KBNN huyện Ia Grai tuân thủ theo Quyết định số 163/QĐ-KBNN ngày 17/03/2010. Cụ thể:

- KBNN huyện Ia Grai trực thuộc KBNN tỉnh Gia lai.

- Biên chế tính đến 31/12/ 2013 là 13 người (trong đó có 5 nữ và 8 nam).

2.2. THỰC TRẠNG CÔNG TÁC KIỂM SOÁT CHI THƯỜNG XUYÊN NGÂN SÁCH NHÀ NƯỚC QUA KHO BẠC NHÀ NƯỚC IA GRAI

2.2.1. Đối tượng chịu sự kiểm soát chi thường xuyên Ngân sách Nhà nước qua Kho Bạc Nhà Nước

Hiện nay trên địa bàn huyện Ia Grai có 77 đơn vị sử dụng kinh phí chi thường xuyên NSNN. Phân theo:

- ❖ Theo tính chất nguồn kinh phí ngân sách.
- ❖ Theo cấp ngân sách.

2.2.2. Hình thức chi trả các khoản chi thường xuyên Ngân sách Nhà nước qua Kho Bạc Nhà Nước Ia Grai

KBNN có hai hình thức chi trả, thanh toán các khoản chi từ NSNN là: hình thức rút dự toán và lệnh chi tiền.

KBNN Ia Grai thực hiện công tác kiểm soát chi thường xuyên khi các ĐVSDNS đề nghị KBNN chi trả, thanh toán theo hình thức rút dự toán.

2.2.3. Phương thức chi trả các khoản chi thường xuyên Ngân sách Nhà nước qua Kho Bạc Nhà Nước Ia Grai

- ❖ Tạm ứng;
- ❖ Thanh toán trực tiếp
- ❖ Tạm cấp kinh phí ngân sách
- ❖ Chi ứng trước dự toán cho năm sau.

2.2.4. Công tác kiểm soát chi thường xuyên Ngân sách Nhà nước qua Kho Bạc Nhà Nước Ia Grai

Công tác kiểm soát chi thường xuyên NSNN tại KBNN Ia Grai được giao cho Tổ kế toán. Được phân công nhiệm vụ như sau:

- 1 Kế toán viên trực tiếp kiểm soát chi 6 ĐVSDNS xã, 12 ĐVSDNS huyện và 6 ĐVSDNS Trung ương.

- 1 Kế toán viên trực tiếp kiểm soát chi 4 ĐVSDNS xã, 14 ĐVSDNS huyện.

- 1 Kế toán viên trực tiếp kiểm soát chi 3 ĐVSDNS xã, 14 ĐVSDNS huyện.

- 1 Kế toán viên trực tiếp kiểm soát chi 4 ĐVSDNS Tỉnh, 14 ĐVSDNS huyện.

- Kế toán trưởng chỉ đạo nghiệp vụ Tổ Kế toán.

a. Kiểm soát trước khi chi

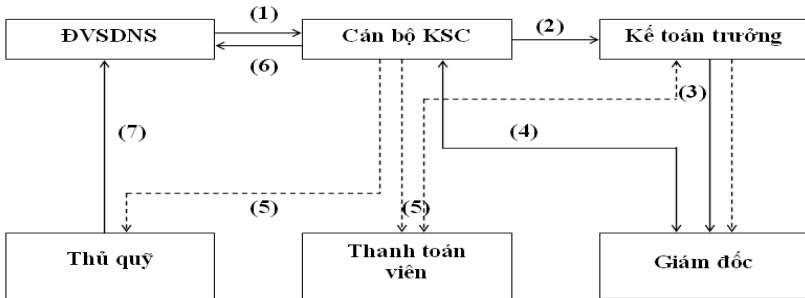
- ❖ Nội dung công tác kiểm soát trước khi chi
- ❖ Quy trình công tác kiểm soát trước khi chi:

Bước 1: Đầu năm ngân sách các ĐVSDNS nộp một bản chính cho cán bộ KSC các hồ sơ được yêu cầu.

Bước 2: Cán bộ KSC tiếp nhận và tiến hành kiểm tra hồ sơ.

b. Công tác kiểm soát trong khi chi

- ❖ Nội dung công tác kiểm soát trong khi chi
- ❖ Quy trình công tác kiểm soát trong khi chi

Ghi chú:

- > Hướng đi của hồ sơ, chứng từ kiểm soát chi
- - - - -> Hướng đi của chứng từ thanh toán

Sơ đồ 2.2. Sơ đồ quy trình kiểm soát trong khi chi thường xuyên Ngân sách nhà nước tại Kho bạc Nhà Nước Ia Grai.

Bước 1: Cán bộ KSC tiếp nhận hồ sơ chứng từ

Bước 2: Thực hiện KSC thường xuyên

Cán bộ kiểm soát chi: kiểm tra số dư tài khoản dự toán của đơn vị; kiểm tra tính đầy đủ, hợp lệ, hợp pháp của hồ sơ, chứng từ; kiểm soát nội dung chi phù hợp với tiêu chuẩn, định mức chế độ của cấp có thẩm quyền quy định; kiểm soát mẫu dấu, chữ ký của giấy rút dự toán; kiểm soát đối tượng và nội dung chi.

Đối với các khoản chi thường xuyên có thể chia ra 4 nhóm (theo mục lục ngân sách) để kiểm soát chi:

Bảng 2.2. Tình hình chi thường xuyên NSNN (theo nhóm mục chi) qua KBNN Ia Giai đoạn 2009 – 2013

ĐVT: Triệu đồng

Năm Mục chi	Năm 2009		Năm 2010		Năm 2011		Năm 2012		Năm 2013	
	Số tiền	% TT	Số tiền	% TT	Số tiền	% TT	Số tiền	% TT	Số tiền	% TT
TTCN	61,471	46.0	100,592	63.0	140,379	57.1	208,177	63.0	233,555	65.0
HHDV	40,956	30.6	20,202	12.6	51,398	20.9	71,543	21.7	79,049	22.0
HIBS	17,631	13.2	21,433	13.4	23,937	9.7	29,896	9.1	32,338	9.0
Chi khác	13,588	10.2	17,530	11.0	30,059	12.2	20,725	6.3	14,374	4.0
Tổng KP chi TX	133,646	100.0	159,757	100.0	245,733	100.0	330,341	100.0	359,316	100.0
Tổng chi	267,053	50.0	322,860	49.5	529,422	46.4	742,501	44.5	417,196	86.1

(Nguồn: báo cáo NSNN theo mục lục NSNN các năm 2009-2013)

Qua số liệu cụ thể ta thấy chi thường xuyên năm sau luôn tăng hơn năm trước dẫn đến công tác kiểm soát chi thường xuyên NSNN qua KBNN Ia Grai cũng tăng. Bên cạnh đó việc sử dụng NSNN trên địa bàn vẫn giữ được cơ cấu các khoản chi qua từng năm, thậm chí

còn tốt hơn thể hiện qua việc tăng cơ cấu chi thanh toán cá nhân, ổn định chi hàng hóa dịch vụ và hỗ trợ bổ sung, giảm chi khác cho thấy tình hình sử dụng kinh phí thường xuyên NSNN tại huyện Ia Grai tương đối tốt, thực hiện tiết kiệm chi phí, chống thất thoát lãng phí có hiệu quả. Đảm bảo tốt chi cho con người và hoạt động thường xuyên của các đơn vị trên địa bàn.

Bước 3: Kế toán trưởng kiểm soát, ký chứng từ

Bước 4: Giám đốc kiểm soát, ký chứng từ

Bước 5: Thực hiện thanh toán

Bước 6: Trả tài liệu, chứng từ cho ĐVSDNS

Bước 7: Chi tiền mặt tại quỹ

c. Công tác kiểm soát sau khi chi

- ❖ Nội dung công tác kiểm soát sau khi chi
- ❖ Quy trình công tác kiểm soát sau khi chi:

Bước 1: Sau khi đã thực hiện chi cho các ĐVSDNS, các đơn vị phải đối chiếu số liệu sử dụng dự toán với KBNN Ia Grai.

Bước 2: Cán bộ KSC thực hiện kiểm soát tồn quỹ tiền mặt, kiểm soát tiền gửi KBNN, kiểm soát các nguồn thu khác của đơn vị và cách đơn vị sử dụng các nguồn thu đó.

2.3. ĐÁNH GIÁ CHUNG VỀ CÔNG TÁC KIỂM SOÁT CHI THƯỜNG XUYÊN NGÂN SÁCH NHÀ NƯỚC QUA KHO BẠC NHÀ NƯỚC IA GRAI

2.3.1. Những kết quả đạt được

Thứ nhất, KBNN Ia Grai đã kiểm soát tương đối chặt chẽ các khoản chi tiêu của các đơn vị sử dụng NSNN bằng việc yêu cầu các đơn vị phải chấp hành đầy đủ các điều kiện chi NSNN theo luật NSNN và các văn bản hướng dẫn hiện hành

Thứ hai, Thông qua công tác kiểm soát chi thường xuyên NSNN qua KBNN một mặt tạo điều kiện cho các đơn vị dự toán chấp hành việc sử dụng vốn NSNN. Mặt khác quy định rõ ràng hơn nhiệm vụ, quyền hạn của các cơ quan, đơn vị trong việc quản lý chi NSNN, từ đó góp phần nâng cao hiệu quả sử dụng kinh phí NSNN.

Thứ ba, Qua kiểm soát của KBNN Ia Grai, NSNN được sử dụng đúng mục đích, đúng đối tượng, chấp hành đúng chế độ về hóa đơn, chứng từ, định mức, tiêu chuẩn chi tiêu.

Bảng 2.3. Kết quả công tác chi thường xuyên NSNN qua KBNN Ia Grai giai đoạn 2009-2013

Năm	2009	2010	2011	2012	2013
1. Tổng KP chi TXNSNN qua KBNN Ia Grai (triệu đ)	133,646	159,757	245,733	330,341	359,316
2. Số lượng ĐV giao dịch tại KBNN Ia Grai (đv)	70	72	72	77	77
3. Số lượng tài khoản được mở tại KBNN Ia Grai (tk)	361	365	366	370	376
4. Số đơn vị chưa chấp hành đúng (đv)	25	28	22	25	20
5. Tổng số món từ chối thanh toán (đv)	68	57	51	45	50
6. Tổng số tiền từ chối thanh toán (triệu đ)	1,596	1,969	1,729	1,509	1,250
Lý do:					
- Chi vượt dự toán	105	152	125	0	0
- Sai mục lục NS	341	573	561	408	250
- Sai các yếu tố trên chứng từ	418	335	402	431	335
- Sai chế độ tiêu chuẩn định mức	190	242	114	175	190
- Thiếu hồ sơ thủ tục	542	667	527	495	475

a. Về khối lượng công tác kiểm soát chi thường xuyên

Số kinh phí chi thường xuyên NSNN qua KBNN Ia Grai: theo bảng số liệu **Bảng 2.3** trên số kinh phí chi thường xuyên NSNN qua KBNN Ia Grai năm sau luôn cao hơn năm trước, nhưng vẫn đảm bảo tương quan hợp lý giữa các khoản chi thường xuyên, bám sát chi theo dự toán và các điều kiện chi NSNN cho các ĐVSDNS đảm bảo chi đúng, chi đủ đảm bảo tiết kiệm, chống lãng phí, nhưng vẫn đạt và hoàn thành kế hoạch chi NSNN được giao qua các năm.

Số lượng đơn vị giao dịch, số lượng tài khoản được mở tại KBNN Ia Grai: khách hàng giao dịch với KBNN Ia Grai chủ là các ĐVSDNS là các cơ quan nhà nước trên địa bàn, cho nên số đơn vị giao dịch và số lượng tài khoản như trên cũng là hợp lý. Trung bình một cán bộ KSC (kế toán viên) quản lý 20 ĐVSDNS và 94 tài khoản trong khi kinh phí chi thường xuyên NSNN ngày một tăng cho thấy trách nhiệm trong việc kiểm soát chi thường xuyên NSNN của cán bộ KSC nói riêng và của KBNN Ia Grai nói chung ngày càng cao. Công tác kiểm soát lại thường giải quyết nhiều hơn vào những tháng cuối năm. Để đối phó với khối lượng công việc trên và nhằm mục đích giải quyết nhanh chóng các hồ sơ thủ tục, KBNN Ia Grai đã thực hiện chia số lượng đơn vị có tính chất chung cùng ngành, cùng lĩnh vực... cho các cán bộ kế toán quản lý và từ đó thực hiện từ một đầu mối chung, mang lại hiệu quả thiết thực trong công tác kiểm soát chi NSNN qua KBNN Ia Grai.

b. Về chất lượng công tác kiểm soát chi thường xuyên

KBNN Ia Grai luôn thực hiện đúng quy trình nghiệp vụ kiểm soát chi một cửa, từ đó tạo điều kiện cho các ĐVSDNS chủ động về mặt thời gian nhưng vẫn đảm bảo các đơn vị ĐVSDNS luôn tuân thủ đúng chế độ, tiêu chuẩn định mức quy định:

- Đối với trường hợp thanh toán chi thường xuyên đơn giản: giải quyết ngay cho ĐVSDNS.

- Đối với trường hợp thanh toán khoản chi thường xuyên mà hồ sơ có tính phức tạp thanh toán tạm ứng: nhận hồ sơ hôm nay, thanh toán vào hôm sau (ngoại trừ trường hợp đặc biệt các khoản chi phục vụ yêu cầu khẩn cấp về phòng chống thiên tai, dịch bệnh ... thì thanh toán ngay).

Số đơn vị chưa chấp hành đúng: Số đơn vị chưa chấp hành đúng qua các năm còn khá cao 20/77 đơn vị tuy nhiên đã có xu hướng giảm dần qua các năm.

Tổng số món mà KBNN Ia Grai đã từ chối thanh toán giảm dần qua các năm từ năm 2009 là 68 món (tương ứng số tiền từ chối 1,596 triệu đồng) đến năm 2013 còn 50 món (1,250 triệu đồng). Ta có thể nói KBNN Ia Grai đã và đang thực hiện có hiệu quả công tác kiểm soát chi thường xuyên NSNN nhưng chưa mạnh. Tuy nhiên chất lượng phục vụ khách hàng là các ĐVSDNS được tốt hơn do đã nhận được nhiều sự phản hồi tích cực từ các ĐVSDNS.

2.3.2. Những tồn tại và nguyên nhân của tồn tại

a. Những tồn tại

Thứ nhất, KBNN Ia Grai vẫn còn dễ xảy ra tình trạng chưa thực hiện đúng quy định về tạm ứng và thu hồi tạm ứng chi thường xuyên.

Thứ hai, Cơ chế kiểm soát chi thường xuyên NSNN của KBNN Ia Grai hiện nay chủ yếu là kiểm soát trên hồ sơ chứng từ của đơn vị.

Thứ ba, Công tác đối chiếu số liệu hàng tháng, quý, năm tại KBNN Ia Grai vẫn còn chưa được chú trọng và chưa thực hiện theo đúng quy định của Bộ tài chính và Kho bạc Nhà nước.

Thứ tư, Việc công khai hóa các quy trình, thủ tục hành chính trong công tác giao dịch và hoạt động nghiệp vụ tại các KBNN trên

địa bàn huyện Ia Grai đôi lúc chưa kịp thời và đầy đủ. Nhất là khi có những thay đổi, bổ sung mới về văn bản, chế độ của Nhà nước.

Thứ năm, Việc bố trí cán bộ KSC và phân công nhiệm vụ chưa hợp lý, khoa học

Thứ sáu, Năng lực trình độ của một số cán bộ làm công tác KSC tại KBNN Ia Grai còn chưa thực sự đáp ứng được yêu cầu công việc

b. Nguyên nhân của tồn tại

❖ Về khách quan:

Thứ nhất, Do hệ thống các văn bản pháp luật về cấp phát, kiểm soát chi NSNN qua KBNN theo luật NSNN chưa được chặt chẽ và đồng bộ.

Thứ hai, Do chất lượng dự toán chưa cao.

Thứ ba, Do sự chủ quan và ý thức chấp hành, trách nhiệm của ĐVSDNS còn thấp.

❖ Về chủ quan

Thứ nhất, Cơ chế phối hợp trong kiểm soát chi thường xuyên NSNN còn chưa thống nhất.

Thứ hai, công tác công khai các quy trình, thủ tục hành chính chưa được thực hiện tốt. Hiện mới có tập tài liệu hướng dẫn quy trình đầy cộm các quy định của nhà nước bỏ tại quầy giao dịch và khi có những thay đổi, bổ sung mới về văn bản, chế độ của Nhà nước vẫn không được cập nhật vào tài liệu trên.

Thứ ba, Do cán bộ KBNN Ia Grai còn thiếu số lượng, hạn chế về chất lượng, có trình độ chưa đồng đều, nhất là cán bộ lớn tuổi làm việc còn mang tính chất cảm tính, rập khuôn, ít có những sáng kiến, linh hoạt, cải tiến, chủ động trong công tác.

CHƯƠNG 3**GIẢI PHÁP HOÀN THIỆN CÔNG TÁC KIỂM SOÁT CHI THƯỜNG XUYÊN NGÂN SÁCH NHÀ NƯỚC QUA KHO BẠC NHÀ NƯỚC HUYỆN IA GRAI, TỈNH GIA LAI****3.1. CĂN CỨ ĐỀ XUẤT GIẢI PHÁP**

3.1.1. Chiến lược phát triển của hệ thống Kho bạc Nhà Nước đến năm 2020

3.1.2. Mục tiêu và định hướng hoàn thiện công tác kiểm soát chi thường xuyên Ngân sách Nhà nước qua Kho Bạc Nhà Nước Ia Grai

a. Mục tiêu hoàn thiện công tác kiểm soát chi thường xuyên Ngân sách Nhà Nước qua Kho Bạc Nhà Nước Ia Grai

b. Định hướng hoàn thiện công tác kiểm soát chi thường xuyên Ngân sách Nhà Nước qua Kho Bạc Nhà Nước Ia Grai

3.2. GIẢI PHÁP HOÀN THIỆN CÔNG TÁC KIỂM SOÁT CHI THƯỜNG XUYÊN NGÂN SÁCH NHÀ NƯỚC QUA KHO BẠC NHÀ NƯỚC IA GRAI

3.2.1. Công khai hóa thủ tục, hướng dẫn hồ sơ, thủ tục kiểm soát chi thường xuyên NSNN qua KBNN Ia Grai

Tất cả các nội dung liên quan công tác kiểm soát chi thường xuyên NSNN qua KBNN phải thực hiện công khai tại địa điểm quầy giao dịch để cán bộ KBNN Ia Grai, cũng như các khách hàng là kế toán các ĐVSDNS cùng nghiên cứu và thực hiện thống nhất. Cụ thể:

- Phương pháp tra cứu nhanh, chính xác các văn bản chế độ, tiêu chuẩn, định mức chi của các cấp có thẩm quyền ban hành theo từng mã nội dung kinh tế.

- Cần xác định thống nhất nội dung chi với Mục lục NSNN trong kiểm soát các khoản chi thường xuyên của NSNN.

- Cần thực hiện thống nhất theo một chuẩn mực nhất định việc lập hồ sơ, chứng từ và thủ tục kiểm soát chi, phương thức chi trả các khoản chi thường xuyên của NSNN.

- Cần thống nhất mẫu biểu và phương pháp ghi chép trên chứng từ.

3.2.2. Nâng cao trình độ chuyên môn, phẩm chất đạo đức của đội ngũ cán bộ kiểm soát chi thường xuyên Ngân sách Nhà nước qua Kho Bạc Nhà Nước Ia Grai

Tại địa bàn KBNN huyện Ia Grai tiến hành đào tạo và đào tạo lại đội ngũ cán bộ hiện hữu bằng cách:

- Cho chính các cán bộ KSC tự trau dồi kiến thức, kỹ năng nghiệp vụ của bản thân thông qua công tác phân công luân chuyển thay đổi số ĐVSDNS mỗi cán bộ KSC quản lý, phục vụ cứ mỗi quý một lần.

- Định kỳ tại đơn vị KBNN huyện Ia Grai nên tổ chức các buổi trao đổi nghiệp vụ.

- Ban lãnh đạo KBNN huyện Ia Grai nên có chính sách thi đua khen thưởng riêng tại KBNN mình đối với các cán bộ KSC trong công tác, cụ thể là công tác kiểm soát hiệu quả chi thường xuyên.

3.2.3. Nâng cao ý thức và tăng cường kỷ luật giao dịch trong việc kiểm soát thanh toán đối với các đơn vị sử dụng NSNN

ĐVSDNS chưa chú trọng đến công tác kiểm soát hồ sơ chứng từ trước khi gửi đến KBNN Ia Grai. Nếu ĐVSDNS thực hiện tốt công tác ban đầu này, sẽ giảm tải rất nhiều cho công tác kiểm soát chi thường xuyên của KBNN Ia Grai góp phần nâng cao hiệu quả kiểm soát chi thường xuyên NSNN. Để giải quyết được tình trạng này, theo phương pháp 3.2.1 mà tác giả đã đề ra là công khai hóa thủ tục, quy trình hướng dẫn chi tiết những yêu cầu trong kiểm soát chi

thường xuyên NSNN của KBNN Ia Grai, các ĐVSDNS đọc, hiểu và thực hiện theo cẩm nang hướng dẫn trên thì cũng đã đóng góp rất lớn cho công tác kiểm soát chi tại KBNN Ia Grai.

Hiện nay vẫn chưa có những quy định chế tài về tài chính đối với các ĐVSDNS, dẫn đến các đơn vị còn vi phạm các quy định trong giao dịch. KBNN Ia Grai có thể thực hiện bằng cách cung cấp, hướng dẫn các ĐVSDNS quy trình thủ tục, hoàn chỉnh hồ sơ cho lần đầu bị sai sót của đơn vị. Từ những lần sau, căn cứ trên số lần vi phạm cùng một lỗi mà nhiều lần sai phạm, đồng thời căn cứ theo tính chất quan trọng và số kinh phí của khoản chi thường xuyên mà ĐVSDNS nộp hồ sơ sai phạm, cán bộ KSC báo cáo và ghi nhận trường hợp đó lên cấp trên kế toán trưởng xác nhận và báo cáo Giám đốc Kho bạc đề xuất làm giấy thông báo về sai phạm nhiều lần của ĐVSDNS đó về cho đơn vị và cơ quan nhà nước có thẩm quyền cấp dự toán cho ĐVSDNS được biết và tiến hành nhắc nhở ĐVSDNS sai phạm và có chế tài xử lý nếu còn tái phạm về sau.

3.3. KIẾN NGHỊ NHẪM HOÀN THIỆN CÔNG TÁC KIỂM SOÁT CHI THƯỜNG XUYÊN NGÂN SÁCH NHÀ NƯỚC QUA KHO BẠC NHÀ NƯỚC IA GRAI

3.3.1. Kiến nghị đối với Kho Bạc Nhà nước

a. Hoàn thiện cơ chế thanh toán trực tiếp không dùng tiền mặt

b. Xây dựng và áp dụng quy trình cấp phát, kiểm soát chi

Ngân sách Nhà nước theo kết quả đầu ra

c. Xây dựng đội ngũ và phát triển nguồn nhân lực

d. Hiện đại hóa công nghệ thông tin hệ thống KBNN

3.3.2. Kiến nghị đối với Bộ tài chính

3.3.3. Kiến nghị đối với chính quyền địa phương

KẾT LUẬN

NSNN là một trong những công cụ quan trọng của Nhà nước trong việc quản lý và điều tiết vĩ mô nền kinh tế, định hướng sản xuất, điều tiết thị trường, bình ổn giá cả, điều chỉnh đời sống xã hội. Để thực hiện được vai trò đó, NSNN phải được quản lý chặt chẽ, khoa học phù hợp với thực tiễn và xu hướng phát triển của đất nước. Kiểm soát chi NSNN nói chung và kiểm soát chi thường xuyên NSNN qua KBNN nói riêng giữ vai trò quan trọng trong công tác quản lý NSNN. Hoàn thiện công tác kiểm soát chi thường xuyên NSNN qua KBNN là một trong những vấn đề hết sức quan trọng góp phần sử dụng hiệu quả, đúng mục đích của NSNN. Đồng thời làm lành mạnh nền tài chính, nâng cao tính công khai, minh bạch, dân chủ trong việc sử dụng nguồn lực tài chính quốc gia.

Vì vậy đề tài: “Hoàn thiện công tác kiểm soát chi thường xuyên Ngân sách Nhà nước qua Kho bạc Nhà nước huyện Ia Grai, tỉnh Gia Lai” là một nội dung hết sức cần thiết và có ý nghĩa thiết thực đối với KBNN Ia Grai và công tác quản lý, điều hành NSNN trên địa bàn huyện Ia Grai.

Từ những vấn đề lý luận về KSC thường xuyên NSNN qua KBNN, trên cơ sở phân tích thực trạng công tác KSC thường xuyên NSNN qua KBNN Ia Grai đề tài đã đưa ra các giải pháp thiết thực nhất, có thể áp dụng ngay đối với công tác kiểm soát chi thường xuyên NSNN tại KBNN Ia grai.

Mặc dù đã rất cố gắng trong nghiên cứu, song những kết quả nghiên cứu không thể tránh khỏi những hạn chế, thiếu sót. Tác giả rất mong nhận được nhiều ý kiến đóng góp bổ sung của các thầy giáo, cô giáo, và cá bạn đề đề tài nghiên cứu được hoàn thiện hơn nữa.